

Європейські газові ринки

Календарний тиждень №48

(28 листопада – 4 грудня 2016 року)

Зміст (12 сторінок шрифтом 9 та додаток на 2 стор.)

Стислі підсумки

1. Цінові процеси тижня
 - 1.1 ПЕГАС-Баумгартен
 - 1.2 Динаміка цін тижня
 - 1.3 Об'єми торгівлі
 - 1.4 Нафта, вугілля
 - 1.5 Курс валют
2. Спотові ціни
3. Ф'ючерсні ціни
 - 3.1 NCG/Pegas
4. Рішення Польщі обіграти «Газпром»
5. ОПАЛ – поразка України
6. Ціни і об'єми імпорту природного газу в Німеччині
 - 6.1 Ціни
 - 6.2 Об'єми

Додаток 1. Оцінка європейським експертом заходів НАК «Нафтогаз України» щодо Норд-стрім 2

Головною подією тижня можна назвати **перехід Центральноєвропейського хаба (Баумгартен) під егіду ПЕГАС**. З 01.12.16 спотові і форвардні контракти укладаються як «PEGAS CEGH». Також торгуватимуться спреди з TTF, NCG, GASPOOL та італійським хабом PSV. Вводяться послуги торговельної реєстрації ф'ючерсних продуктів PEGAS CEGH.

Іншою знаковою подією стало те, **що спот став дорожче** поставок наступного газового місяця та 1 кварталу 2017 р.

Привертає увагу те, що **Gaspool декілька тижнів поспіль утримує пальму найдешевшого хаба Європи**.

Врешті, слід вказати, що **місячним газовим промптом став січень 2017 р.**, а для **нафти – лютий 2017 р.**, що **підвищило ціни місячних контрактів**, оскільки січневий газ був дорожче грудневого, а лютнева нафта дорожче січневої.

Об'єми торгівлі у Західній Європі на цьому тижні були дуже низькими. На NCG обсяги торгівлі всіма видами ф'ючерсних контрактів обвалилися сумарно за тиждень до 58 млн. куб. м (205 млн. куб. м на попередньому тижні). Однак в країнах **ЦСЄ попит досить високий**. У Польщі об'єми торгівлі форвардними контрактами на TGE зросли на цьому тижні до 227 млн. куб. м (149 млн. куб. м). Сумарний об'єм контрактів з поставкою наступної газової доби склав на TGE 59 млн. куб. м (37 млн. куб. м).

Нафта. ОПЕК змогла досягнути угоди щодо зниження видобутку нафти на близько 1,9% від світового рівня, до 32,5 млн. барелів на добу. Ціни зросли. Але тимчасово. По-перше, країни ОПЕК, як правило, не дотримуються встановлених квот. А російські виробники нафти не зацікавлені в скороченні, оскільки отримують прибуток і при поточних цінах. По-друге, сланцева нафта США може зайняти нішу, що звільнилася за рахунок ОПЕК і Росії (США не приєдналися до угоди).

Валюти. Американська валюта впала на тижні відносно корзини шести світових головних валют. Курс євро/дол. США зростав на свідченнях про те, що ЄЦБ готовий припинити програму викупу бондів. Аналітики прогнозують відновлення падіння євро відносно дол. США. Банк Данії¹ прогнозує курс євро/дол. США на рівні 1,05 наприкінці 2016 р. та 1,04 наприкінці лютого 2017 р.

Спотові ціни. Газові ринки Європи, включаючи ЦСЄ, знаходяться у стані цінової збалансованості вже другий тиждень поспіль. Зміни цін є незначними. У регіоні ЦСЄ середня ціна тижня на поставки наступної доби по всіх досліджуваних хабах зросла на 1,1% (-1,0% на попередньому тижні), до \$...*. Приріст у регіоні Німеччини-Нідерландів склав 2%. Значне зростання спотової ціни відбулося у Франції (+6,5%) та Бельгії (+5,0%). Вплинули проблеми з французькими АЕС та високі ціни у сусідній Великобританії.

Поставки наступного газового місяця подорожчали за підсумками тижня в середньому по всіх хабах на 1,7% (-1,6% на попередньому тижні). У регіоні ЦСЄ середня ціна тижня зросла на 1,2%, у Західній Європі – на 2,1%. Найвищі ціни утримувалися у Великобританії.

Поставки у 1 кварталі 2017 р. подорожчали на 1,4%. У регіоні ЦСЄ середня ціна тижня зросла на 1,3%, у Західній Європі - на 1,5%.

¹ <https://www.fxstreet.com/news/eur-usd-seen-at-104-in-the-short-term-danske-bank-201612010912>

Поставки у літній сезон 2017 р. незначно збільшили середню тижневу ціну, на 1,4% (-0,8% на попередньому тижні).

НСГ. Ф'ючерсні ціни на NCG за підсумками тижня зросли в середньому по всіх категоріях форвардних контрактів на 1,3%, а середня тижнева ціна сформувалася на рівні \$196 (\$193 на попередньому тижні). Ціни наприкінці тижня різко падали, сформувалися на рівні нижче початку тижня. Однак приріст з кінця попереднього тижня був вагомим, що призвело до збільшення середньої тижневої ціни. Найдешевшими були ціни поставок у березні 2017 р. та у грудні 2016 р. Найдорожчими - у зимній сезоні 2017 р., лютому 2017 р. та січні 2017 р. Об'єм торгівлі всіма видами форвардних контрактів впав відносно попереднього тижня на 72%, досягнувши сумарно за тиждень 58 млн. куб. м (205 млн. куб. м на минулому тижні). Найбільше торгувалися поставки в грудні 2016 р., січні 2017 р. та у календарному 2018 р.

Польща вводить обмеження на імпорт газу з одного джерела: до 2023 р. 70% сумарного імпорту газу, з 2023 року - 33%. Єдиними реальними способами знизити частку імпорту з одного джерела до 33% є збільшення віртуального реверсу з Німеччини на газопроводі Ямал - Європа та, можливо, постачання газу по газопроводу Baltic Pipe. У такому випадку фізичні обсяги газопотоку не змінюються, просто польські споживачі купують російський газ у німецьких компаній, відбираючи його прямо з транзитного трубопроводу. У такий спосіб Польща знижує пряму залежність від ПАТ «Газпром», скорочує витрати на закупівлю газу, адже Німеччина користується найнижчою в Європі ціною на російський газ, та забезпечує високий рівень транзиту газопроводом Ямал – Європа і, відтак, високу виручку від послуг транзиту. Ось який досвід слід було б запозичувати НАК «Нафтогаз України», замість введення високих транспортних тарифів.

ОПАЛ. 28.11.16 ПАТ «Газпром» заявив про надання ним офіційної згоди з новою редакцією рішення Єврокомісії. Цими днями стало ясно, що у проблемі ОПАЛ Єврокомісія поступилася Росії, всупереч європейській стратегії диверсифікації. При цьому, проект ОПАЛ **не є російсько - європейським, а виключно фінансово - політичною угодою РФ і ФРН.** Нинішня задача Єврокомісією своїх попередніх вимог, відмова від більшості претензій і повернення «Газпрому» по суті монопольного права на транзит газу газопроводом Норд-стрім-1 є поразкою для України, на тлі фактичної її пасивності та непослідовності, зокрема, «своєчасного» введення підвищених транспортних тарифів, які різко зменшили ринкову привабливість транзитних послуг територією України (додаток 1).

Вже в січні 2017 р. ПАТ «Газпром» планує аукціон на 50% потужностей транспортування, окреслених як «частково регульовані», окремо по двох пунктах задачі: Грайфсвальд (вхід Норд-стрім в ЄС) та Брандов (чесько-німецький кордон). Авторитетний міжнародний експерт Тіррі Брос² заявляє, що **транзит територією України впаде на 10 млрд. куб. м/рік.** А з 2020 р., в сумі з втратою 17 млрд. куб. м/рік до Туреччини, транзит територією України оцінюється у 37 млрд. куб. м/рік. Однак «Газпром» прагне ще скоротити транзит територією України, **до 10-15 млрд. куб. м на рік,** що означає кінець ГТС України, яка будувалася в розрахунок на 288 млрд. куб. м річних.

Очевидно, ОПАЛ був частиною пакетних домовленостей РФ-ЄС, досягнутих наприкінці жовтня. Одночасно із згодою щодо ОПАЛ, «Газпром» офіційно повідомив Єврокомісію, що до Різдва надасть пропозицію і **щодо взаємно прийняттого рішення за антимонопольним розслідуванням.** З боку ЄС знову – багато суєти і мало толку: у 2014 р. частка «Газпрому» в імпорті газу ЄС була 37,5%, а зараз – 45%.

Імпорт газу ФРН. Згідно з новою місячною доповіддю Федерального відомства економіки та експортного контролю ФРН, імпорт Німеччиною природного газу склав у вересні 2016 р. 9 млрд. куб. м, що на 2,7% вище кількості вересня 2015 р., а ціна одного тераджоуля природного газу на кордоні ФРН у порівнянні з вереснем 2015 року знизилася на 26,7%. У січні 2016 р. ціна російського газу на вході в Німеччину дорівнювала середній ціні всього імпорту газу ФРН. Потім пішли «спеціальні ціни» та «спеціальні стосунки РФ-ФРН», особливо, з червня 2106 р. Експорт різко обійшов по обсягах імпорт, Німеччина ефективно використовувала отримані від РФ низькі ціни та заробляла на сусідах.

**По всіх категоріях контрактів конкретні ціни публікуються у платному виданні.*

ТОВ «Нафтогазбудінформатика»

² Has Ukraine scored an own-goal with its transit fee proposal? November 2016